

۱۰. «وَفِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ الْبَصْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْوَاعِظِ عَنْ

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ عَامِرِ الطَّائِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الرَّضَاعِ فِي حَدِيثِ الشَّامِيِّ أَنَّهُ سَأَلَ

أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَ عَنْ مَعْنَى هَدِيرِ الْحَمَامِ الرَّاعِيَّةِ قَالَ تَدْعُو عَلَى أَهْلِ الْمَعَارِفِ وَ

الْمَزَامِيرِ وَالْعِيدَانِ»^۱

راعی: یک نوع از کبوتر (مونت: راعیبه)

هدیر: بانگ و آواز کبوتر / ... دعی علی...: کبوتر مذکور نفرین می کند اهل معارف را.

ما می گوئیم: این روایت نمی تواند حرمت را ثابت کند.

۱۱. «وَفِي الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَا جِيلَوِيَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

أَحْمَدَ عَنِ السِّيَّارِيِّ رَفَعَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَ أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ السَّفَلَةِ فَقَالَ مَنْ يَشْرَبُ

الْخَمْرَ وَيَضْرِبُ بِالطَّنْبُورِ»^۲

سَفَلَه: مردم فرومایه / سَفَلَه: گمراهی

ما می گوئیم:

این روایت می تواند شاهی باشد بر اینکه، غنا مربوط به مردمان طبقه پائین جامعه بوده و لذا ممکن است

که مراد حضرت آن باشد که کسی که هر دو کار را می کند از این گروه است.

توجه شود که با توجه به اینکه حضرت در جواب «من» را مطرح می کند، ضبط روایت با سَفَلَه، سازگارتر

است.

۱۲. «وَعَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ مُحَمَّدِ الْمُسْلِيِّ عَنْ عَبْدِ

الْأَعْلَى عَنْ نَوْفٍ عَنِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَ فِي حَدِيثٍ قَالَ: يَا نَوْفُ إِيَّاكَ أَنْ تَكُونَ

عَشَّاراً أَوْ شَاعِراً أَوْ شُرْطِيّاً أَوْ عَرِيفاً أَوْ صَاحِبَ عَرِطَبَةٍ وَهِيَ الطَّنْبُورُ أَوْ صَاحِبَ

كُوبَةٍ وَهُوَ الطَّبْلُ فَإِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ خَرَجَ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَنَظَرَ إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَ أَمَا إِنَّهَا السَّاعَةُ

الَّتِي لَا تَرُدُّ فِيهَا دَعْوَةٌ إِلَّا دَعْوَةَ عَرِيفٍ أَوْ دَعْوَةَ شَاعِرٍ أَوْ دَعْوَةَ عَاشِرٍ أَوْ شُرْطِيٍّ أَوْ

۱. وسائل الشيعه، ج ۱۷، ص ۳۱۴.

۲. وسائل الشيعه، ج ۱۷، ص ۳۱۴.

صَاحِبِ عَرُطَبَةَ أَوْ صَاحِبِ كُوبَةَ.^۱

عشّار: مالیت گیرنده. / عریف: کارگزار حکومت / عرطبه: طنبور.

معنی: پیامبر در نیمه شب فرمود که این زمان وقتی است که دعای کسی رد نمی شود مگر دعای اینها. ما می گوئیم: ظاهراً این طنبور و کوبه، از وظایف حکومتی بوه است، ضمن اینکه این روایت دال بر حرمت نیست.

۱۳. «وَرَأَى بَنُ أَبِي فِرَاسٍ فِي كِتَابِهِ قَالَ: قَالَ عَ لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتاً فِيهِ خَمْرٌ أَوْ دَفٌّ أَوْ

طُبُورٌ أَوْ نَرْدٌ وَلَا يُسْتَجَابُ دُعَاؤُهُمْ وَ تَرْفَعُ عَنْهُمْ الْبَرَكََةُ.»^۲

ما می گوئیم: روایت مرسله است و دال بر حرمت هم نیست.

۱۴. «الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ الصَّلْتِ عَنِ ابْنِ عُقْدَةَ عَنْ

عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْحَلَبِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍّ

عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى عَنْ أَبِيهِ عَنِ عَلِيٍّ ع قَالَ: كُلُّ مَا أَلْهَى عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ فَهُوَ مِنْ

الْمَيْسِرِ.»^۳

ما می گوئیم: اگر چه به آلات موسیقی می توان آلات لهو اطلاق کرد ولی قطعاً هر چه «الهی عن ذکر الله» یعنی از ذکر خدا دور می کند (و مشغول می کند) حرام نیست.

۱. وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۳۱۵.

۲. وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۳۱۵.

۳. وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۳۱۵.

سومین دسته ای که ممکن است بتوان از آن برای حرمت غنا استفاده کرد روایاتی است که دال بر حرمت بیع آلات غنا می باشد و روایاتی که دال بر حرمت بیع مغنیه یا دال بر حرمت اجاره مغنیه است. نحوه استدلال چنین است که:

«اجاره مغنیه و بیع آلات غنا و امه مغنیه» اگر تحریم شده است به خاطر آن است که غنا حرام است، چراکه علل دیگری بر حرمت بیع یا اجاره موجود نیست.

قبل از بررسی این قاعده، لازم است به روایات تحریم بیع و اجاره آلات غنا و امه مغنیه توجه کنیم: در این مورد دو دسته روایات موجود است، گروهی تجویز کرده اند و گروهی منع کرده اند:

گروه اول) روایات دال بر تحریم یا بطلان:

(۱) «وَفِي كِتَابِ إِكْمَالِ الدِّينِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِصَامِ الْكَلْبِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ الْكَلْبِيِّ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ يَعْقُوبَ فِي التَّوْقِيعَاتِ الَّتِي وَرَدَتْ عَلَيْهِ مِنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَانَ الْعَمْرِيِّ بِخَطِّ صَاحِبِ الزَّمَانِ عَ أَمَّا مَا سَأَلْتَ عَنْهُ أَرَشَدَكَ اللَّهُ وَتَبَّتْكَ مِنْ أَمْرِ الْمُنْكَرِينَ لِي إِلَى أَنْ قَالَ وَ أَمَّا مَا وَصَلْتَنَا بِهِ فَلَا قَبُولَ عِنْدَنَا إِلَّا لِمَا طَابَ وَ طَهَّرَ وَ تَمَنُّ الْمَغْنِيَةِ حَرَامٌ.»^۱

(۲) «عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي الْبِلَادِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عَ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنْ رَجُلًا مِنْ مَوَالِيكَ عِنْدَهُ جَوَارٍ مُغْنِيَاتٌ قِيمَتُهُنَّ أَرْبَعَةَ عَشَرَ أَلْفَ دِينَارٍ وَ قَدْ جَعَلَ لَكَ ثَلَاثَهَا فَقَالَ لَا حَاجَةَ لِي فِيهَا إِنْ تَمَنَّا الْكَلْبِ وَ الْمَغْنِيَةَ سَخْتُ.»^۲

(۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي الْبِلَادِ قَالَ: أَوْصَى إِسْحَاقُ بْنُ عَمْرِو بْنِ جَوَارٍ لَهُ مُغْنِيَاتٌ أَنْ تَبِيعَهُنَّ وَ يُحْمَلَ تَمَنُّهُنَّ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ عَ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَبِعتُ الْجَوَارِيَّ بِثَلَاثِمِائَةِ أَلْفِ دِرْهَمٍ وَ حَمَلْتُ الثَّمَنَ إِلَيْهِ فَقُلْتُ لَهُ إِنْ مَوَّلَى لَكَ يُقَالُ لَهُ إِسْحَاقُ بْنُ عَمْرِو أَوْصَى عِنْدَ وَقَاتِهِ بِبَيْعِ جَوَارٍ

۱. وسائل الشيعه، ج ۱۷، ص ۱۲۳.

۲. وسائل الشيعه، ج ۱۷، ص ۱۲۳.

لَهُ مُغْنِيَاتٍ وَحَمَلِ الثَّمَنِ إِلَيْكَ وَقَدْ بَغْتُهُنَّ وَهَذَا الثَّمَنُ ثَلَاثُمِائَةِ أَلْفِ دِرْهَمٍ فَقَالَ لَا حَاجَةَ
لِي فِيهِ إِنَّ هَذَا سُحْتٌ وَتَعْلِيمُهُنَّ كُفْرٌ وَالِاسْتِمَاعَ مِنْهُنَّ نِفَاقٌ وَتَمَنَّهُنَّ سُحْتٌ.»^١

درس خارج فقہ ائمہ سید حسن خمینی

١. وسائل الشیعه، ج ١٧، ص ١٢٣.

